

Т. В. В.
367

СКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

РАД

У 1906. ГОДИНИ

БЕОГРАД

„Бранко Радичевић“ — штампарија Гавр. Давидовића и Компі.
Бранкова 18. — Телефон 69.

1907.

0

ID= 50252815

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 45375

СКОПЈЕ ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

L. B. G.
367

Господину

Господину Луки Ђеловићу
допринору Срп. тргов. удружења

РАД

У 1906. ГОДИНИ

Лука Ђеловић
БЕОГРАД

Luka Ćelović
BEOGRAD

БЕОГРАД

„Бранко Радичевић“ — штампарија Гавр. Давидовића и Комп.

Бранкова 18. — Телефон 69.

1907.

STANLEY BRIDGE

PAID

THE BRIDGE

THE BRIDGE

Luka Celovic
BEUGRAD

BEUGRAD

1991

УПРАВНИ ОДБОР
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
У 1906. ГОДИНИ

Председник
Коста Др. Ризнић
П.-председник
Милорад М. Павловић
Благајник,
Соломон Азријел

Чланови:

Тодор Ј. Михајловић	Димитрије М. Ђорић
Милован Миленковић	Хајим Д. Азријел
Сава Константиновић	Тодор Ђурић
Аврам Мошић	Драг. Ђукановић
Миленко Стевановић	Стева Танасковић
Коста Ђурић	Михајло Д. Перовић

Секретар
Д-р Влада Т. Марковић

НАДЗОРНИ ОДБОР
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
У 1906. ГОДИНИ

Алекса Ђ. Биба
Милан М. Јовановић
Сава Раденковић

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE ARMY

Washington, D. C.

Dear Sir:

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

Very respectfully,
Your obedient servant,

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

Very truly yours,

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

John A. B. [Name]

Very truly yours,
John A. B. [Name]

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE ARMY

Washington, D. C.

Dear Sir:

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

Very respectfully,
Your obedient servant,

John A. B. [Name]

ПОЧАСНИ ПРЕДСЕДНИК
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
ПЕТАР И. ЈОВАНОВИЋ

THE UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

ЧЛАНОВИ ДОБРОТВОРИ
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
† ДИМИТРИЈЕ СТАМЕНКОВИЋ
ГЕОРГ ШРАЈБЕР
ГЕНЕРАЛНИ КОНЗУЛ У ЛАЈПЦИГУ
† МЛАДЕН ВЕЉКОВИЋ
† ВАНЂЕЛ ТОМА
ЛУКА ЋЕЛОВИЋ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
TEL: 773-936-3000
WWW.CHICAGO.EDU

ЧЛАНОВИ УТЕМЕЉАЧИ
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

- † А. Антоновић
- † Браћа Стаменовић
- † Војин Радуловић
- Давид Симић и Комп.
- Илија Антоновић
- † Јовица Барловац
- Јефта Лаковић
- † Јефта Павловић
- Михајло Павловић
- † Никола Борђевић
- Никола Хаџи Тома
- Петар И. Јовановић
- † Борђе Аћимовић
- Манојло Клидис
- Игњат Даничић
- Борђе Одавић
- Браћа Дајмак
- Бука Марковић — Обреновац
- Велимир Табаковић
- Таса Банковић
- Алекса Обрадовић
- поч. Моша Маџијах
- Браћа Андрејевић
- Никола Костић — Куршумлија
- Аксентије Аксентијевић
- Еснаф Бакалски у Београду
- Коста Николић
- † Илија Рајковић
- Стеван Јовановић
- Петар С. Михајловић
- Благоје Јоџић — Смедерево
- † Јован Ристић, баруџија

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1215 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3700
WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Редовни чланови Српског Трговачког Удружења у 1906. години.

Аврам Мошић	Драго Гавриловић
„ С. Коев	Ђока Павловић
Адолф Решовски	Ђорђе П. Радојловић
Алберт Херцл	Е. М. Рауман
Алекса Беба	Едуард Шатвер
А. Н. З. Поповић	Живојин Јанковић
Алексардар Д. Ђирковић	Живко С. Богдановић
Андра Константиновић	„ Матић
Божа С. Живковић	Игњат Бајлони
Будимир Раденковић	„ Даничић
Васа Николић	„ Фрајденфелд
Витомир Спмић	Илија Јовичић
Вили Фелдман	„ Марић
Влада Радовић	„ Милишић
Гавра Раденковић	„ Антоновић
Данило Романовић	Исак Тајтацаковић
Димитрије Ђорић	Јанаћко Јанковић
„ Живадиновић	Јован Маричић
„ Ђирковић	„ Савић
„ М. Ђорђевић	„ Лучић
„ Милисављевић	„ Недељковић
Добривоје Вучковић	Јосиф Демајо
Добросав Атанацковић	„ Херцл
Драгутин Ђукановић	„ Сузин
„ Настић	„ С. Алмула
„ Шумаревић	Коста Др. Ризвић
Драгомир Ђравковић	„ Ђурић

Коста Марковић
Љуба Милутиновић
Лука Пурић
" Милишић
Марко Вулетић
Маринко Грујичић
Милан А. Павловић
" М. Јовановић
" Јечменица
" Д. Здравковић
Миладин Ђокић
Миљисав Миљивојевић
Миљенко Стевановић
Миљивоје М. Поповић
Миљован Миљенковић
Миљорад М. Павловић
Михајло Перовић
" Р. Живковић
" Л. Ђурић
" Г. Поповић
" Обрадовић
Миша Полићевић
Мића Црвенчанин
Младен Обрадовић
Моша А. Леви
" И. Фархи
Настас Крстић
Нахман Леви
Никола Радовановић
Никола Д. Кики
Нисим Б. Арон
" Ј. Коен
" Тајтацаковић
Павле Матић
" Маринковић

Павле Ђ. Мијатовић
Панта Тадић
Петар Арамбашић
Радисав Јовановић
Радоје Лишанин
Раша Ђуковић
Сава Константиновић
" Радековић
" Кнежевић
" Поповић
Самуило Тајтацаковић
Светозар Јанковић
" Стевановић
Света Гођевац
Светозар Спасић
Сима Баша
Соломон Азријел
Спасоје Ранковић
Сретен Ђорђевић
Станислав Мирковић
Стева Танасковић
" Јовановић
" Бркић
" Максимовић
Татомир Петровијевић
Таса Неранџић
" Субашић
Тодор Михајловић
" Ђурић
" Мраовић
" Пејчић
Цветко Савчић
Хајм Азријел
Хајнрих Флајшер.

ИЗВЕШТАЈ

УПРАВНОГ ОДБОРА СРП. ТРГ. УДРУЖЕЊА
О РЯДУ У 1906. ГОДИНИ

Спољна трговина наше земље није била у прошлој години онаква, каква је ранијих година бивала. Стицај многих појединости утицао је, да је и наша увозна и извозна трговина добила другачије обележје, но што га је имала. Нарочито пак неуговорни односи са суседном монархијом дејствовали су, да се створе нове трговинске везе са другим државама, или да се појачају оне, које су постојале у мањем обиму. Отуда видимо у прошлој години, да је наша извозна трговина упућена другим путевима и на нова тржишта, обилазећи суседну монархију, а увозна трговина, да је била заснована на повлачењу робе у главноме из осталих земаља, а не као раније већином из Аустро-Угарске.

Српско Трговачко Удружење је будним оком пратило овај преокрет у трговини, и са своје стране је чинило све, што је до њега стајало, те да се при овој мени трговинских односа прође са што мање тешкоћа. Задахнуто тежњом, да Србија треба да буде за нови период са свима државама у трговинско-уговорним односима, а понајпре са сусе-

дима, оно је у више прилика својим преставкама, или преко нарочитих изасланика ту своју жељу изражавало код меродавних чиниоца.

Када је и поред писаног трговинског уговора наступило неуговорно стање између нас и Аустро-Угарске пре истека важности самог уговора, противно жељи Краљевске Владе и српских трговаца, и када је отпочето вршење репресивних мера, удружење је стајало на гледишту, да ће се тим путем само отежати споразумевање између обеју земаља ради закључења уговора, поред тога што би се имала претрпети штета у међусобној трговини. Зато је и дало израза свога мишљења, да би требало са применом тих мера престати.

Видећи, да је се са тешкоћом дошло до провизоријума са суседном монархијом који нам је користио, и да су слаби изгледи били, да ће се моћи ускоро по истеку провизорнога стања закључити дефинитиван уговор, удружење је тражило, да се приступи преговорима ради закључења нових тарифских уговора са осталим државама, с којима смо дотле имали уговоре само са највећим повлашћењем или смо били у неуговорним односима. Циљ је оваквог тражења био, да се нашој извозној трговини помогне. Кад би Србија чекала, да прво закључи уговор са суседном монархијом, она би пропустила много времена, што би било на штету извозне трговине, јер она није ни могла знати, кад би се евентуално дошло до уговора са Аустро-Угарском. Међутим је на место чекања, које би се показало врло дуго, могла имати уговоре са осталим државама, којима би наш извоз требао бити обезбеђен. Сем тога, кад би уговор

са суседном монархијом могао бити закључен благовремено, и пре но са осталим државама, питање би било, да ли би ове државе дале нама какве нарочите бенефиције за увоз наших земаљских производа у њихове области, јер би свакако могле бити задовољне само са највећим повлашћењем, пошто би се користиле пространом тарифом, коју би Аустро-Угарска уговором са нама добила. Овако пак, кад се са осталим државама преговара пре но што се закључи уговор са суседном монархијом, свака би од њих тражила од Србије уступке за своје артикле уговорном тарифом, а према томе би и била спремна, да нам учини олакшице за наш извоз.

Радн увозне трговине удружење није инсистирало, да се нови уговори са другим државама закључе пре уговора са суседном монархијом, јер су нама у погледу олакшица увоза одрешене руке, пошто се то могло извести редуцирањем стопа у општој царинској тарифи или донашањем минималне тарифе, која би важила за уговорне државе.

Пре но што је наступио прекид преговора између Србије и Аустроугарске концем прве половине прошле године услед претераних захтева А. Угарске, Српско Трговачко Удружење је публиковало и предало Краљевској влади овакву изјаву:

„Како су у току рада на преговорима за закључење новог трговинског уговора између Србије и Аустроугарске искрсле тешкоће услед познатих питања, које је Аустроугарска уцела у преговоре за трговински уговор, и ако са њима немају никакве везе; и како према категоричким захтевима Аустроугарске није искључена могућност, да наступи неуговорно стање између обеју земаља, Срп. Тргов. Удружење сматра за потребно, да изјави:

1., да је увек била жеља српских трговаца, да се дође до новог трговинског уговора са суседном монархијом на правичној основи тако, да би био од користи обема уговорницама; али пред овако неправедним захтевима аустроугарским одговорност за неостварење ове жеље не може пасти на Србију;

2., да је Краљевска влада правилно схватила интересе земаљске, када је својим одговором на захтев Аустроугарске показала до крајњих разложних граница предусретљивост и добру вољу, да са суседном монархијом дођемо до споразума, и закључимо с њом нови трговински уговор;

3., За случај, да наступи неуговорно стање између Србије и Аустроугарске, наши трговци показују, као и до сада, да су увек спремни, да поднесу сваку жртву, чувајући самосталност и достојанство наше отаџбине;

4., Да би Краљевска влада требала одмах предузети потребне мере, те да се створи могућност што лакшем извозу наших производа у друге земље, и да би у томе циљу ваљало што пре закључити нове тарифске трговинске уговоре са свима осталим државама, с којима уговоре немамо, или их имамо само на основи највећег повлашћења.“

Преговоре, који су почели да се воде са осталим државама у априлу месецу прошле год., влада је једновремено готово, кад је наступило неуговорно стање са суседном монархијом, обуставила, и ако јој је била позната жеља Срп. Трг. Удружења. Услед тога је Удружење засебном преставком тражило, да се преговори обнове, како би земља дошла што пре до нових уговора.

У исто време удружење је тражило, да се изда минимална тарифа, која би важила за уго-

ворне државе, како би се тиме олакшало увозној трговини, која није могла имати успеха под режимом готово рећи прохибитивне опште царинске тарифе. Ово тражење удружења није остварено, ма да би много боље било по земљу, да је се предлогу удружења изашло на сусрет. То би имало и свога нарочитог значаја због Аустроугарске, која би тада била у неповољнијем положају но остале уговорне државе, па би је можда то раније определило, да дође до споразума са нама. Овако је пак Аустроугарска у прошлој години, и ако са нама у неуговорном односу, била тако рећи изравната у погледу увоза у Србији са осталим државама, са којима смо имали уговоре, јер су све остале уговорне државе имале једино преимућство над њом у коришћењу тарифе уз наш уговор са Немачком, Турском и донекле Бугарском, што је представљало сразмерно малени број тарифских ставова.

У времену, када су преговори са осталим државама обустављени, када је наступило неуговорно стање са суседном монархијом, када се дипломатска преписка између Србије и Аустроугарске и сувише отегла, када је слаба изгледа било, да ће се издати минимална тарифа, и када се наш извоз стоке још није упутио на нова тржишта, удружење је размишљало о начину, како би се могло дејствовати, те да се дође до споразума са суседном монархијом, и да се закључи са њом сношљив уговор. Тада се баш јавио удружењу Бечки *Orient-Verein* с предлогом, да оба удружења одрже једну конференцију у Бечу, на којој би се утврдило, шта би се заједнички ваљало предузети, те да се преговори између Србије и Аустроугарске обнове. Удружење је радо прихватило овај пред-

лог и одредило као своје изасланике гг: Косту Др. Ризнића, председника, Милорада М. Павловића, п.председника, Дим. Ђорића и Др. Владу Т. Марковића секретара, давши им упутства, у коме ће правцу моћи споразуман рад утврдити.

Од стране Orient-Vereina су били одређени гг: Јосиф Граф, Леополд Симон, Др. Сигмунд Сингер, Херман Фрајштатл, Алфред Иглер и Адолф Најман. Овоме заједничком раду придружило се и Извозно Друштво за Чешку, Моравску и Шлезију, из Прага, и одредило је као изасланика г. Др. Заводњија, свога секретара.

На конференцији, која је се у Бечу одржала 21. Августа прошле године, и која се бавила специјално питањем ради чега је и сазвата, одстрањујући сваки политички моменат, г. Коста Др. Ризнић, после дуже дебате, формулисао је основу, која би могла послужити за преговоре ради закључења трговинског уговора између Србије и Аустроугарске, и коју би заступљена удружења на конференцији својим владама имала препоручити. Та је основа у овоме :

1., Захтев, да Србија набави топове и артиљериски материјал у Аустроугарској, има се искључити из преговора за трговински уговор;

2., Србија жели, да се њој новим уговором потпуно осигура увоз и провоз стоке и сточних производа у и кроз области Аустроугарске, и да о томе буду одговарајуће ветеринарне одредбе у самом трговинском уговору;

3., Србија би била вољна, да гарантује, да ће извршити државне набавке индустријских артикала из Аустроугарске у суми од 20—30 милиона динара, ако их Аустроугарска буде могла ставити

на расположење по истој цени и истом квалитету као и друге државе ;

4., Србија би пристала, да гарантује највећу предусретљивост у позицијама царинске тарифе, предложеним од стране Аустроугарске, односно да жељама Аустроугарске у овоме правцу изађе на сусрет ;

5., Србија жели, да уговор, који се има закључити буде дефинитиван, а да се не прави какав провизоријум. Удружења, заступљена на овој конференцији, сложила су се, да дејствују код својих влада као и преко јавности, те да се под овим условима отпочну преговори и закључи нови уговор.

Утврдивши споразум на овој основи, удружење је учинило преставку Краљевској Влади, и изложило своје мишљење, да би се под оваквим условима могли отпочети преговори. Сем тога и преко „Трговинског Гласника“ је извршило саопштење, шта је на конференцији у Бечу радило, и препоручило, да би и влада у овоме правцу требало да дела. Од Бечког Orient-Verein-а после кратког времена добило је удружење извештај, да је и код Аустроугарске владе у овоме смислу учињена преставка. Сем тога Извозно Друштво за Чешку, Моравску и Шлезију јавило је удружењу, да је и оно са своје стране учинило, шта треба, и да су градско веће вароши Прага и удружење текстилаца у Чешкој сличне преставке подвели ме-родавнима.

Оваквим својим поступком удружење је јасно показало тежњу српских трговаца, да се дође до споразума и уговора са суседном монархијом, али и при том није никако заборављало интересе и достојанство наше отаџбине.

И поред оваквог рада удружења ток сувише дуге дипломатске преписке између Србије и Аустро-Угарске узео је други правац. Од основе, која је била раније пропонирана између Србије и суседне монархије, на којој је ваљало обновити преговоре и закључити уговор, одустало је се. То је дало повода да се поверује, што је најзад време и показало, да се нови уговор у прошлој години неће ни закључити.

Пре но што ће бити измењена ова пропонирана основа, удружење је извештено од Краљевске владе према једној својој преставци од 7. септембра прошле године, да ће се приступити преговорима и закључењу уговора са осталим државама. И тџме је послу приступљено.

Неки су од нових уговора још у прошлој години закључени, али нису били ступили на снагу тако, да би се трговци њима могли послужити. Од уговора, свршених за нови период у прошлој години важили су само уговор са Немачком и Турском.

Поред писмених преставака, које је удружење чинило Краљевској Влади ради потребе отклањања неизвесности трговинско - политичке ситуације, оно је и преко својих изасланика често пута изјављивало своје жеље, да се нађе пута и начина, те да се дође до уговора са суседном монархијом, поред свега тога, што су се нова тржишта за прођу наше стоке ставила у изглед.

Сав рад удружења у овоме правцу готово је увек објављиван преко „Трговинског Гласника“, кад год су околности допуштале, да се то може чинити.

Изложивши у кратким потезима трговинско-политичку ситуацију у прошлој години и рад удружења, да она постаје одређенија, Управни Одбор

сматра за потребно, да изнесе податке о томе, како се наша трговина кретала у прошлој години под оваквим приликама.

*

Наш је извоз био у вредности 71.599.839 динара према 71.996.274 у 1905. години, или према 66.385.810 динара просечно годишње у периоду од 1901—1905 године. Што је извоз био овако велики има се једино благодарити доброј жетви у прошлој години.

У које је државе наша роба извожена, и у коликој вредности, види се из прегледа 1906. и 1905. године, који виже износимо према званичним статистичким подацима;

Државе	1906. г.		1905. г.
Алжир	12.600	дин.	
Америка	650	„	
Аустро-Угарска	31,272.490	„	64,712.406
Белгија	6,259.929	„	323,147
Босна	61.101	„	157.581
Бугарска	3,694.923	„	1,220.533
Грчка	420.821	„	
Енглеска	65.560	„	
Италија	572.319	„	65.400
Немачка	19,053.822	„	2,116.880
Норвешка	46.445	„	
Румунија	2,354.191	„	1,097.841
Русија	151.650	„	15.094
Турска	5,410.925	„	2,245.607
Француска	1,802.558	„	36.685
Холандија	87.200	„	
Швајцарска	24.115	„	3.300
Црна Гора	8.480	„	2.300
	<hr/>		
	Свега 71,599.839	дин.	71,996.274

Жита су се извозила са великим успехом за Белгију, Немачку, Француску, Италију, Холандију и друге државе, јер нису могла ићи за Аустро-Угарску ни за време провизоријума, пошто су и минималне стопе аустро-угарске опште царинске тарифе релативно велике, међутим, кад је наступило неуговорно стање, онда није ни могло бити речи о извозу у области суседне монархије, јер би се примењивале максималне стопе опште царинске тарифе, које су несношљиве, према цени по којој су жита тамо плаћена. Напа су жита ишла Дунавом и то или преко Сулине или Пасаве, а сем тога и преко Варне и Солуна благодарни трарифским олакшицама, које су добивене на жељезницама у Бугарској и Турској.

Сува шљива је експортирана за Немачку и друге средњеевропске државе као и за Русију, а пекмез и коже поглавито за Немачку.

Извоз живе стоке у прошлој години делом је вршен за Аустро-Угарску за време, док је био у важности уговор као и за време провизоријума. Кад је истекао провизоријум, онда је одиста наступила извесна неодређеност, услед које нисмо прошли без штета. Али је одмах отпочет рад на томе, да се покуша извоз живе стоке на пијаце, на којима је дотле била страна, међутим где би могла наћи добру прођу. Главно је питање било, да се обезбеди извоз говеда, јер свиње су се могле извозити ако не живе, а оно као прерађене, да није било никакве бојазни, да ће се на њима претрпети већа штета.

Уз припомоћ министарства народне привреде, које је имало на расположењу одобрених 500.000

двара, покушаји су извршени са извозом говеди за Александрију и Италију. Тешкоће, које су се при овоме показале, нису биле незнатне, али ипак је се могло утврдити, да Египат и Италија могу бити добри потрошачи наших говеди, и да се тамо могу говеда продавати по релативно доброј цени. После првих покушаја извоз је у овим правцима, а преко Солуна, вршен са мање тешкоћа, али ипак са препрекама, које се дају отклонити када се и даље стално ради са новим пијацама.

Сточне прерађевине и то маст, сланина, просто и фино прерађено свињско месо, благодарећи раду овдашњег Кланичног Друштва као и осталих кланица у унутрашњости, слате су за Немачку, Енглеску, Француску, Алжир и Швајцарску, где су радо трошене и по доброј цени.

Кланице су откупљивале живе свиње, и ако не по цени, каква је била у Б. Пешти у другој половини прошле године услед спреченог довоза наших свиња, а оно ипак по толикој, да се није ни из далека осетила штета, која је у изглед стављена.

*

Увозна трговина у прошлој години није била без отежица и ако не онаквих, каквима је била изложена извозна трговина. У оскудици минималне тарифе и нових тарифских уговора са другим државама она није показала жељена успеха. Шта више применом нове опште царинске тарифе, која није ни потпуно ни одређено израђена, и која уз то садржава и сувише високе царинске стопе, само је прављена отежица увозној трговини. Мали број царинских посленика, а уз то и недовољно обучених у примени нових тарифа како опште тако

и уговорних, сем тога многе непотребне царинске формалности, расписи и наређења, причинили су, да је се увозно царинење вршило споро и са великим тешкоћама на штету трговаца и потрошача.

Удружење је са своје стране чинило све, што је било могуће, те да се увозној трговини олакша, али је ипак прошла година остала без остварених тежња удружења.

Повлачење робе за време, када је наступило неуговорно стање са суседном монархијом, вршено је махом из Немачке, Француске, Италије и других земаља. Аустроугарски индустриски артикли нису могли наћи прођу на нашим пијацама онако, како је то ранијих година бивало, већ је потрошња њихова опала. Појачане трговинске везе са осталим државама као и јаче подизање домаће радности, благодарећи повластицама, које је држава давала и даје, причиниће на сву прилику, да ће увоз аустроугарских производа и у будуће бити мањи, но што је био пре прекида наших трговинско-уговорних односа са суседном монархијом.

*

Познато је, да је удружење годинама радило на томе, да се донесе специјалан закон, по коме би се основале трговачке коморе у Србији. У томе циљу је ранијих година израдило два пројекта законска и предало тадањим министрима народне привреде, те да подејствују, да који од њих постане закон. И ако је показана била предусретљивост од дотичних министара, ипак ни један од њих није нашао за потребно, да овој жељи удружења изађе на сусрот. Међутим да је ко год од њих хтео, схваћајући добро интересе земаљске трговине, спровести који од ових пројеката за-

конских кроз Скупштину, и издејствовати санкцију, учинио би тиме велику услугу својој отаџбини. Трговачка Комора, бар у Београду, могла би веома корисно делати по трговину земаљску, и била би од драгоцене користи меродавним чињеницама по свима питањима трговинске природе. Њезин глас, и њезине одлуке као полузваничнога тела, имали би много јаче дејство, но што имају преставке нашега удружења. Али може бити, да баш због оваког значаја трговачких комора, и није ни један од тадањих министара прихватио предлог удружења, хотећи тиме, да задржи за себе потпуно одрешене руке, да ради чак и без једног саветодавног тела, као што је комора.

Но удружењу није оскудевала енергија на делању, да се код нас једном донесе закон о трговачким коморама.

По споразуму са садањим министром привреде удружење је примило на себе задатак, да изради нов пројекат закона о трговачким коморама. И после кратког рада и саветовања удружење је поднело министру израђени пројекат, које је министарство оштампало, а који је и удружење публиковало у „Трговинском Гласнику.“ Удружење је добило обећање, да ће тај пројекат бити међ првима поднет Народној Скупштини на решавање. Али то се није десило са разлога, што је се министар нар. привреде решио, да поднесе Скупштини предлог закона о радњама, у коме се говори и о трговачким коморама.

Пројекат, који је удружење израдило, обухватио је у себи само одредбе о трговачким коморама, остављајући да се посебним законима реши питање о индустриским и занатлиским коморама. Да овако поступи, удружење је руководило тачно

сазнање, да би рад коморе, у којој би били поред трговаца и индустријалци и занатлије, био веома отежан због укрштених интереса сваке од ових врста привредних чињеница. Сем тога, што је била изражена жеља од стране самога министарства н. привреде, да удружење изради предлог законски специјално о трговачким коморама.

Одредбе, које се налазе о трговачко-индустриским коморама у предлогу закона о радњама, не само да су недовољне, него су и противне мишљењу Управе Срп. Трговач. Удружења исто онако, као год што су и многа друга наређења у томе предлогу, која говоре о трговачким радњама, трговцима и њиховим помоћницима, по уверењу управе удружења, као застарела неподесна за наше прилике, или су унета ту, где им није право место.

Зато удружење није равнодушно према таквом стању ствари, и изјављује своју жељу, да његов предлог закона о трговачким коморама постане што пре закон, а да се пројекат законски о радњама подвргне коренитој ревизији, како би могао одговарати савременим потребама.

*

Како је министар народне привреде децембра месеца претпрошле године одобрио правила поверилачког одељења Српско Трговачког Удружења за заштиту трговачких потраживања при инсолвенцијама, то је управа удружења прошле године обзанила ова правила преко „Трговинског Гласника“, и позвала у неколико махова чланове, да даду своје изјаве, да ће се придржавати и одредаба у правилима поверилачког одељења. Удружење је у прошлој години добило тридесет и једну

изјаву које појединаца, које фирмама. И ако је објављено, а сем тога и ако се из самих правила овога поверилачкога одељења види, да рад одељења не зависи од броја чланова, који своје изјаве дају, ипак у прошлој години није био ни један случај какве инсолвенције као предмет поверилачког одељења. Међутим се зна, да су многе инсолвенције расправљене на другим местима и другим начином, а не преко поверилачког одељења. Овакав поступак није оправдан, нарочито када се зна, да је према § 8. правила поверилачког одељења дужност свакога члана, да достави одељењу сваку инсолвенцију, за коју сазна, ако је при тој заинтересован.

Управа удружења апелује на све чланове, да у будуће имају у виду установу поверилачког одељења, од које свако може очекивати само користи, и да сваку инсолвенцију достављају одељењу, како би се образовао одмах поверилачки одбор, који би даље радио, шта је потребно, те да се поверилачко потраживање што боље обезбеди.

*

Прошле године 1. фебруара издао је министар финансија табелу за разрез пореза на принос од радња за трогодишњи период 1906.—1908. године. У тој табели предвиђено је било, да се принос од радња у главном има вршити према капиталу, а не по обрту, како је то ранијих година било. Тим поводом је удружење учинило једну преставку министру, и умолило га је, да се изнајавење приноса у будуће чини онако, како је и дотле вршено, а то је: по правилу према обрту, а делом само према капиталу. Ослонац за овакав поступак може се наћи и у самом закону

о непосредном порезу, чије су многе одредбе неодређене, а који је и иначе технички врло рђаво израђен. Сем тога и дојакошња пракса је била у томе правцу. Даље овакво изналагање приноса по обрту је и боље и лакше како по пореске власти тако и по пореске обвезнике, јер кад се узме у обзир, да повучени кредит улази такође у капитал према мпшљењу, које Пореска Управа заступа, онда је и немогуће утврдити капитал, пошто би у ствари то престављало обрт. На послетку има случајева, где је немогуће одредити тачно капитал и извршити правилно разрез пореза као што се види из овога примера : један трговац је пријавио капитал 400 динара а обрт 12.000 динара. Ако би се хтело, да тај трговац према своме стварном приносу и плаћа порез, онда капитал ни у ком случају не може бити меродаван, јер кад би се одбили трошкови, кирија и т. д. онда у ствари том трговцу не би остало ништа за порезивање.

Министар финансија је, примивши преставку удружења, показао предусретљивости, и одредио је од стране Пореске Управе г.г. Мих. Н. Михајловића и Др. Војислава Маринковића, који су са преставницима удружења утврдили 23. фебруара споразум, по коме се извршила ревизија објављене табеле у правцу, коме је удружење тежило.

*

Као сваке тако и у минулој години удружење је стајало у преписци са многим страним трговачким коморама и друштвима, као год што је одржавало везе са нашим привредним установама. Нарочито је било у сталној преписци са Извозним Друштвом за Чешку, Моравску и Шле-

зију, чији је секретар г. Др. Заводњи изволео и посетити наше удружење приликом свога доласка у Београд.

На многа питања, која су упућивали странци о појединим фирмама нашим, о производима разне врсте, које извозимо, о нашим уговорним односима са другим државама, о висини стопа, по којима се плаћа царина при увозу појединих артикала у Србију и т. д. удружење је увек давало брза и тачна обавештења.

Разне молбе и жалбе као и преставке, које су чланови или и остали трговци упућивали удружењу, а у којима је изложена каква сметња или препрека трговини или какав неправилан рад државних власти, који се трговине тиче, удружење је узимало у поступак, и дајствовало код надлежних министарстава, те да се те препреке и сметње отклоне, или неправилан рад поправи. Нарочито је пак удружење радило у овоме правцу интензивно по жалбама на неправилан и неједнак поступак царинских власти, услед чега су трговци трпели велике штете.

*

И у прошлој години је удружење предузимало кораке код надлежних министара противу официрске задруге, престављајући рад њезин као штетан по трговину услед тога, што задруга има ничим неоправдане концесије, и тиме прави неправичну конкуренцију. Сем тога што се рад њезин креће и ван прописаног делокруга у правилима. На послетку и за то, што је набављала извесну врсту робе, не плаћајући обртни порез, па је продавала после трговцима и занатлијама.

Али поред свега тога удружење није имало никаква успеха, јер се нико није решио, да за-

другу упути на рад у границама њезиних правила; и да јој одузме бенефиције, које незаслужно ужива.

*

Како је прошле године основан одбор ради припреме за Балканску изложбу у Лондону, то је и удружење добило један циркулар, којим се саопштава шта ће све бити изнето на изложби и у исто време којим се позива, да узме учешћа. Томе се позиву удружење није одазвало, али је сматрало за потребно, да учини једну преставку министру народне привреде, да нема никаква оправдана разлога, да Србија излаже и предмете које увози.

*

Видећи, да би оснивање једнога предузећа у Србији за дестилацију нафте, а у вези са тим и других предузећа било од користи по нашу земљу, удружење је намеравало, да оснује један синдикат, који би се ових послова латио. У томе циљу је учинио предлог министру народне привреде, хотећи да сазна мишљење да ли би управа државних монопола трошила петролеум од тога предузећа. На то је добило негативан одговор, и према томе није ни могло основати намеравани синдикат.

*

Удружење је у минулој години имало част, да Сер Алберта Ролита, пређ. подпредседника лондонске трговачке коморе види у Београду, као свога госта. Чувши, да ће Сер Алберт Ролит посетити изложбу, која је била приређена у Букурешту, и да ће уз пут свратити у Будим Пешту, удружење није пропустило прилику, а да га лично а и преко г. Чеде Мијатовића, посланика у пен.

зији не позове у Београд. И г. Ролит је се овом позиву одазвао. Дошав у Београд удружење је у његову почасти држало свечану седницу на дан 26. септембра, на којој је био присутан и министар народне привреде г. Коста Стојановић. Удружење је преко својих преставника за све време кратког бављења г. Ролита у Београду, чинило све, што је било потребно, те да г. Ролит повесе из наше отаџбине што пријатније утиске. И ако немамо онаквих привредних и културних установа или не у оноликом броју као што то има велика и моћна Енглеска, ипак и оно што имамо удружење је показало г. Ролиту. Управа удружења не може да прикрије своје задовољство, што је г. Ролит видевши нарочито наше трговинско-привредне установе, дао израза свога мишљења, које иде у прилог тих установа. У својим говорима на банкету, које је удружење давало у почасти његову, г. Ролит је изнео своје симпатичне утиске о свему, што је код нас посматрао. Шта више, кад је се вратио у своју отаџбину, он је у једном своме предавању у Трговачкој Комори у Лондону саопштио својим колегама и другима, који су се интересовали, шта је код нас у Београду видео, и пропратио је то речима на којима му можемо бити само благодарни.

Управа удружења и овом приликом изјављује г. Ролиту своју захвалност, што је нашу отаџбину и удружење посетио.

✱

Са тугом и жалошћу управа удружења има Вам саопштити, да је у прошлој години испустио своју добру душу Вавђел Тома, бив. овдашњи трговац. Задахнут жељом, да помогне српској трговини, пок. Вавђел, је тестаментом оставио своју

зграду „Хотел Булевар“ нашем удружењу с тим, да оно ужива после три године од дана смрти његове, 20 од сто од прихода за своје потребе, а остатак у 80 од сто да употреби на школовање деце из Старе Србије и Македоније српске и грчке народности, у трговачком духу. Јваквим својим делом пок. Ванђел је подигао себи споменик, који ће вечно светлити и показивати покољенима племенитост душе његове. Сиротани наши из Старе Србије и Македоније, који се буду школовали у трговачком духу, благодарећи пок. Ванђелу, сузама ће својим дати израза дубоке захвалности племенитом покојнику. И удружење, и сви српски трговци, и цео народ наш високо цене мисао пок. Ванђела, да се омогући образовање наших малишана из старе Србије и Македоније, и сваки ће са хвалом и поштовањем помињати и славити име његово.

Управа Вас моли, да и овом приликом одамо пошту великоме добротвору пок. Ванђелу, устајањем и речима: Слава му!

*

Г. Лука Ђеловић, овдашњи трговац и велики добротвор Београдског универзитета, ценећи рад нашега удружења уписао је се за добротвора удружења и положио 500 динара. Управа и сада изјављује своју благодарност г. Ђеловићу на овој његовој великој пажњи према удружењу.

*

Како је прошла зима била и дуга и јака, удружење је преко г. Светозара Спасића, свога редовнога члана, покупило од чланова својих и осталих трговаца суму од 1450 динара, купила за

овај новац дрва од општине Београдске, и разделила овдашњој сиротињи.

Сем тога удружење је откупило педесет комада књига „Пољска привреда у Србији“ од М. Савића и поклонило Београдској Трговачкој Омладини за ученике омладинске трговачке школе. Најзад је управа удружења сматрала за потребно, да и своје бившем члану пок. Милошу Гођевцу ода достојну пошту и признање за његов рад и труд на пољу трговине и привреде земаљске, па га је зато и уписала за члана добротвора привредног одељења Београдске Трговачке Омладине. Нека је слава пок. Милошу!

*

Краљевска влада је показала према удружењу пажњу и дала му је 1500 динара на име помоћи, да би могло успешније делати на остварењу задатака, који су му правилима прописани. Управа удружења изјављује за то краљевској влади своју благодарност.

*

Рачунско је стање удружења у прошлој години било овакво :

Приход

Остатак из п.-прошле год. (1905.)	878·90
Прилог члана добротвора г. Л. Ђеловића	500·—
Улози чланова	2.512·—
Прикупљено за куповину дрва сиротињи	1.451.50
Помоћ од Министарства за друштвене циљеве	1.500·—
	<hr/>
	6.842·40

Расход

Плата секретару	1.920.—
Дато изасланицима удружења за пут у Беч	945.—
Плаћен банкет, дават у почаст сер Ал- берту Ролиту	888.65
Дато г. Св. Спасићу, да купи дрва за сиротињу	1.451.50
Сторнирање три признанице под № 78, 86, 124	52.—
Трошкови	1.057.05
Салдо за 1907. годину	528.20
	<hr/> 6.842.40

*

Рукујући фондом великога добротвора трговачке сиротиње покојног Младена Вељковића, бив. овдашњег трговца, управа удружења има част известити скупштину, да се из стања овога фонда у прошлој години види, како је и на шта приход утрошен. Стање је рачунско овакво :

Рачун изравнања на дан 31. Децембра 1906. године

Имовина

Рачун Благајне	6.894 30
„ Улога код Управе Фонд.	44.000 —
„ Дужника	55.886.—
„ Хартија од вредности	83.987.—
„ Разних поцетности	2.300.—
„ Привремених дужника	600.—
	<hr/> свега 193.667.90

Дуг

Главница	190.541.75
Вишак прихода додан главници	3.126.15
	<hr/> 193.667.90

Рачун добитка и губитка на дан 31. Децембра 1906. год.

Расход

Издавање помоћи сиротним удо- вицама и сирочадима	4.980	
Издржавање питомце Даринке Ј. Крстићеве	2.400	
Трошкови разни	<u>381·20</u>	7.761·20
Вишак прихода додат главници		<u>3.126·15</u>
		10.887·35

Приход

Приходи разни као: интерес на хартије од вредности, по интабулацијама од дужника и на уложени новац на штедњу		<u>10.887·35</u>
		10.887·35

*

Према члану 21. правила нашега удружења иступају из управног одбора г. г.: Коста Др. Ризнић, Димитрије Ђорић, Аврам Мошић, Сава Константиновић и Стева Танасковић, а из надзорног одбора према чл. 31. правила г. г. Алекса Биба, Сава Раденковић и Милан Јовановић. Према томе скупштина има да изабере пет чланова за управни и три члана за надзорни одбор.

Подвесећи овај извештај управни одбор моли, да га скупштина прими, и да да̂ разрешницу одбору за рад и рачуне у прошлој години.

Београд
5. маја 1907.

Председник
Коста Др. Ризнић

Секретар
Др. Влада Т. Марковић

П.-председник
Милорад М. Павловић
(одваја мишљење)

Благајник
Соломон Азријел

Чланови

Тодор Ј. Михаиловић
Драг. Ђукановић
Тодор Ђурић
Милован Миленковић
Миленко Стевановић
Сава Константиновић
Аврам Мошић
Коста М. Ђурић
Димитрије М. Ђорић
Хајим Д. Азријел
Стева Танасковић
Михајло Д. Перовић

ИЗВЕШТАЈ

НАДЗОРНОГ ОДБОРА СРПСКОГ ТРГОВ. УДРУЖЕЊА

О РАДУ У 1906. ГОДИНИ

Према чл. 31. правила удружења Надзорни Одбор је извршио преглед примања и издавања благајнице удружења, и нашао, да је стање благајне удружења у прошлој години онако, како је у извештају Управног Одбора престављено, исправно, и има част умолити скупштину да изволи дати Управном и Надзорном Одбору разрешнице.

5. маја 1907. год.
Београд.

Алекса Биба
Милан. М. Јовановић

ЗАПИСНИК

рада на редовној годитњој скупштини Српског Трговачког Удружења, држаној на дан 20. Маја 1907. године.

Председавао г. **Коста Др. Ризнић.**

Секретар г. **Др. Влада Т. Марковић.**

Комесар мин. нар. привреде г. **Милош Н. Христић.**

Г. Коста Др. Ризнић, председник, саопштава, да према чл. 38. правила удружења, скупштинама председава и руководи послове на њима председник управнога одбора, за то се избору председника неће ни приступати. Како према чл. 35. правила удружења скупштине пуноважно решавају са оноликим бројем чланова, колико их дође, то пре но што ће отворити ову скупштину моли све присутне чланове, да поклоне своју пажњу извештају управног одбора удружења, када се буде читао, и да покажу љубави и искрености према пословима удружења исто онако, како је то управни одбор чинио у току свога рада у прошлој години. Да ову молбу управи на све присутне чланове, гони га факат, да је прошла година била веома значајна по нашу трговину, јер је наступило неуговорно стање са суседном монархијом, а и са свима осталим државама нису били закључени трговински уговори за нови период, па је удружење морало показати живи рад, да се учини шта треба, те да се прође са што мањих тешкоћа у трговању.

Отварајући скупштину представља г. Милоша Н. Христића, комесара министра народне при-

вреде, и моли да се саслуша прво извештај управног одбора а за тим и извештај надзорног одбора.

Секретар удружења г. *Др. Влада Т. Марковић* прочитао је оба извештаја и управног и надзорног одбора о раду и стању удружења у 1906. години.

Пошто је председник г. Коста *Др. Ризнић* саопштио, да се отвара дискусија о извештајима, узео је реч г. *Милорад М. Павловић*, п.-председник управног одбора.

Г. Павловић вели, да је овај извештај управнога одбора најисцрпнији и најбољи од свих досадањих извештаја удружења, да се с њиме слаже, али мисли, да би ипак требало у њ' унети извесну допуну, што је у седници управнога одбора и предлагао, када је било речи о овом извештају. Па како та допуна није била усвојена, он је издвојио своје мишљење, и сматра за потребно, да скупштини поднесе разлоге, који су га руководили, да тако поступи. Напомиње одмах да су две тачке у питању, које би требале да уђу као допуна у извештај.

Прва је, да би у извештају ваљало констатовати, да ми трговинским уговорима, који су закључени за нови период са неколико држава, нисмо ништа добили у погледу извоза наших земаљских производа у области тих држава, међутим, да је и увозу врло мало поможено. Извоз наше стоке новим уговорима није обезбеђен, јер ни са једном од тих држава није захључена ветеринарна конвенција, да ми можемо бити сигурни, да ће проћи наша стока, која је здрава. Сем тога, да су стопе царинске врло високе на стоку, да је извоз веома отежан. Примера ради наводи, да ми морамо при увозу наших говеда у Италију плаћати 38 лира

од комада. Увоз пак новим уговорима није у ствари олакшан већ у сваком погледу отежан, јер све уговорне тарифе не сачињавају ни једну трећину од укупног броја ставова опште царинске тарифе.

Друга је, да би у извештају ваљало јаче истаћи, како увозна трговина веома пати, и како отуда трпе штете трговци, а поглавито потрошачи. Високе царинске стопе како у општој тако и у уговорним тарифама, које се ничим не могу бранити, чине, да су у могућности сада да раде само трговци са јачим капиталима, а не и слабији, јер готово рећи, колико се има платити за робу, толико се исто има платити и за царинске дажбине.

Таквом царинском политиком наш се произвођач, који је у исто време и потрошач двојакостети, прво, што новим уговорима није осигуран извоз његових продуката, па их мора знатно јефтиније продавати, а друго, што мора да плаћа као потрошач много скупље све артикле, који су му потребни, а које је раније јефтиније набављао. За оне, који су правили нове уговоре, вели, ако су грешили из незнања, кривица је, што су се примили посла, који не разумеју, и што су у опште за тај циљ и одређени, а ако су свесно грешили, онда су за сваку осуду.

Г. Павловић на крају свога говора моли, да се извештај управнога одбора прими са допуном, коју је предложио.

Г. *Нисим Тајшацаковић* изјављује своје задовољство, што види велики број присутних чланова, и што је г. Милорад М. Павловић изнео своје гледиште о извештају, које је потпуно умесно и оправдано. За извештај вели, да је несумњиво добар и исцрпан, али, да би га требало до-

пунити оним, што је г. Павловић предложио. Кад би сви трговци били сложни, и када би се сви прикупили око удружења, онда би представљали веома јак елемент, што би било од користи и по трговину и по целокупну привреду земаљску. Тако удруженим трговцима много би лакше било, да дођу до повољних резултата по свима питањима, која тангирају интересе трговинске. Међутим, ако буду и даље остали подељени, и ако се и даље буду руководили само својим властитим, посебним интересима као и интересима партиским, онда ће се моћи лако и брзо угрозити заједничком добру свих трговаца, као једне потребне целине. Кад би удружење бројало на хиљаде своје чланове, онда не би наступио случај, као што видимо из извештаја управног одбора, да глас удружења остане немоћан, и да се по преставкама удружења, које су учињене појединим министрима, ништа не предузима.

Погрешка је, што није влада издала минималну тарифу, како би се увозној трговини, а на првоме месту потрошачима, учинила олакшица. Изгледа му, да је се намерно хтело, да задржи примена опште царинске тарифе, само да би могла држава доћи до што већих прихода. Међутим таква је политика погрешна, јер кад држава црпе веома и трговце и потрошаче високим царинским дажбинама, и када се при том и једни и други оптерећују високим царинским дажбинама, и великим непосредним порезом, онда то води само пропасти, а не благостању народном.

Не упуштајући се у оцену пројекта закона о трговачким коморама, који је управни одбор израдио, наглашава, да је мишљења, да би код нас ваљало основати трговачко занатлиске коморе, јер

између трговаца као посредника и занатлија као произвођача односно прерађивача треба да постоји слога, треба да постоји заједнички рад, који би и трговцима и занатлијама био од користи.

Жали у своме говору, што трговци не расправљају случајеве инсолвенције, при којима су заинтересовани, преко поверилачког одељења Срп. Трговачког Удружења, већ то раде на другим местима и без потребне сагласности. Ово свакако долази услед необавештености појединих чланова, који нису читали објаве удружења, да поверилачко одељење ради. Исто тако жали, што се нису сазивале чешће конференције трговаца, на којима би се заједнички саветовали о пословима, који се тичу трговаца.

У даљем говору помиње и потрошачке задруге, које иду противу интереса трговине, и вели, да би требало противу њих енергично радити. На крају свога говора моли, да се извештај управног одбора прими са допуном г. Павловића.

Г. *Тодор Ј. Михајловић*, одговара г. Милораду М. Павловићу; и вели, да ми не можемо стојати при оцени трговинско политичких прилика у нашој земљи на гледишту чисто увозничком, како изгледа, да г. Павловић посматра ове ствари, већ морамо имати у виду и нашу извозну трговину, као и подизање домаће радности и најзад укупне интересе наше земље. Од нових уговора, који су закључени са многим државама, земља може имати само користи. За државе, које су у трговинско уговорним односима, може се рећи, и да су у пријатељским, а само то, па је доста, што се новим уговорима добија. Међутим изван сваке је сумње, да су ти нови уговори добри; да смо њима добили оно, што се у опште могло добити.

За нашу извозну трговину већа је корист, што имамо ове уговоре, него ли да смо са свима тим државама у неуговорном односу, или да имамо само највеће повлашћење. Не стоји у истини тврђење г. Павловића, да ни са једном државом немамо ветеринарне конвенције. Градећи уговор са Италијом, ми смо добили и ветеринарну конвенцију, са којом можемо бити задовољни. Што је стопа царинска у Италији за волове 38 лира од комада, то не значи, да је и сувише висока, јер ваља знати, да је то царина од комада, и да во може бити тежак неколико стотина или хиљаду килограма, те по томе тежа стока пролази јефтиније.

И са уговором са Француском можемо бити задовољни. Познато је, да у Француској постоји двојна царинска тарифа, и да све државе, које су у уговорном односу са Француском, уживају минималне стопе при увозу својих артикала у Француску, међутим да неуговорне државе плаћају максималне стопе. Кад смо дакле закључили уговор са Француском, значи, да смо и ми дошли у ред ових земаља, који се користе минималним царинским стопама.

Исто тако од користи нам је и уговор са Енглеском, јер и ако се у Енглеској при увозу наших производа не плаћа царина, а оно уговор је користан, што смо са тако једном моћном државом, која је од великог политичког утицаја на решење питања, која се нас тичу, довели наше односе у сагласност.

И сви остали уговори могу нам бити од користи, не само због извоза већ и због увоза. Једна је несумњива ствар, да је по увозну трговину боље, што имамо ове уговоре, но да их немамо. И ако није у уговорним тарифама предвиђен

већи број артикала, ипак је боље, што је и толики, него ли да га никако и нема.

Што се тиче висине стопа царинских како у општој тако и у уговорним тарифама, вели, да се противу тога не треба да бунимо, јер ми ваља да мислимо и на подизање домаће индустрије, да у земљи нашој израђујемо све оно, што нама треба. Колико смо добили у погледу нашег извоза уговорима за нови период, толико смо дали уговорним државама компензације у тарифским позицијама. Не треба тражити, да се нама отворе широм врата за увоз, када имамо да се бринемо на првоме месту још и за наш извоз. Нама ништа не би помогло, да се даду и најповољнији ставови за увоз, када увезене предмете не би имао ко да троши, јер у земљу није ушао новац од извоза наших производа.

На крају свога говора г. Михајловић напомиње, да је у извештају управнога одбора изнето право стање како увозне тако и извозне трговине, и да тај извештај ваља примити без икаквих допуна.

Г. *Спасоје Ранковић*, говори о пројекту закона о радњама, о коме је реч и у извештају управног одбора, и вели, да ако тај пројекат буде прошао кроз народну скупштину, биће кривица и до трговаца, јер удружење није послало свога изасланика, када је вршена ревизија тога предлога законског.

Г. *Коста Др. Ризнић*, председник, изјављује, да је у удружењу био г. Милић Радовановић, који је тада градио овај пројекат законски, да је чуо мишљење управног одбора о појединим питањима, која су предмет закона о радњама, али да то мишљење није спровео кроз пројекат. Тим

је поводом удружење поднело министру народне привреде своју преставку, у којој је изложено, како би ваљало прерадити израђени пројекат. Не сећа се, да је удружење добило позив, да одреди свога изасланика за ревизију пројекта законског, а зна, да је лично он био наменован од стране министарства у томе циљу, ну да ту дужност није могао вршити, пошто је био на путу.

Користи се овом приликом, те даје израза свога мишљења, да при оцени извештаја управног одбора ваља имати на уму опште интересе наше земљ исто онако, како је то имао управни одбор, састављајући извештај. Има доста ствари, које је удружење у прошлој години радило, али није му још време, да се о свему томе говори сада, када још нисмо регулисали наше трговинске односе са свима државама, а нарочито са суседном монархијом. Кад пак дође време, управни одбор ће Вас о свему обавестити.

Неоправдан је захтев г. Павловића, да удружење даје своју оцену о трговинским уговорима, који су закључени на нови период сада, јер су ти уговори ступили у живот ове године, па ће се дати прилика до године, да о њима говоримо.

Сем тога, вели, да скупштина може бити потпуно задовољна са оним местом у извештају, где се говори о увозној трговини. Довољно је јако речено, да је увозна трговина била изложена великим тешкоћама, и наведене су баш, које су те тешкоће, и да је рад удружења на отклањању њиховом био безуспешан. Више не треба тражити од тога, што је већ у извештају наглашено. Зато налази, да не би требало примити допуну извештаја, како то предлаже г. Милорад М. Павловић.

Наше удружење, вели даље, у ствари пре-

ставља приватну трговачку комору, само ваља још да законом добије и сва права, која се коморама дају. Али и сада ипак показују резултате, којима можемо бити задовољни. Међутим, кад би било неколико хиљада чланова у њему, ван сваке је сумње, да би показало још већи успех.

Завршујући свој говор моли скупштину, да верује, да је Управни Одбор чинио све, што год је било потребно, те да се трговини олакша, и да је при таквоме пословању увек био руковођен укупним интересима наше отаџбине, чувајући њезин углед и њезино достојанство,

Г. *Саасоје Ранковић* вели, да је чуо од г. Марка Трифковића, пређ. начелника министарства нар. привреде, а садањег министра, да је и удружење било позвано, да одреди свога делегата за ревизију предлога закона о радњама.

Г. *Милорад М. Павловић* одговара г. Т. Михајловићу, да његов говор свакако није добро схватио, јер се он није ставио на гледиште чисто увозничко, како је то г. Михајловић разумео, јер је баш нагласио, да новим уговорима нисмо ништа добили за наш извоз. При томе остаје и сада. Констатација, коју је учинио о новим уговорима како за извоз тако и увоз, тачна је. Не слаже се са тим, да уговорно стање преставља и пријатељске односе међ државама, јер је трговински уговор између Русије и Јапана важио и за време, када су ове две државе водиле последњи рат оружјем. Исто је тако важно трговински уговор, када је вођен рат између Шпаније и Св. Америчких Држава.

Претерано високим царинским стопама како опште тако и уговорних тарифа бесциљно се отежава увозна трговина, и штети потрошач. Док се код нас развије индустрија, а тај процес иде ла-

гано, наш ће свет осиротети, а то не води добру. На послетку, ако се хоће заштитна царина, она може бити изведена, али се никако не разумеју високе царинске стопе и на артикле, које ми апсолутно не можемо производити, нити пак оне прохибитивне царине, које се у општој царинској тарифи налазе.

У своме даљем говору напомиње, да удружење не треба толико много водити обзира на појединости, губећи из вида поглавито интересе трговинске. На послетку моли, да скупштина прими допуну, коју је предложио за извештај.

Г. *Косша Др. Ризнић* председник сматра за потребно, да одговори г. Павловићу, да удружење, као што и сам зна, улаже све своје старање за унапређење трговине и привреде земаљске, али, да нико нема права тражити од њега, да пред тим интересима запоставља опште интересе земаљске.

У исто време благодари Београдској Трговачкој Омладини, што је указивала у „Трговинском Гласнику“ гостопримство удружењу, публикујући његов рад по појединим трговинским питањима, на шта је и цела скупштина једногласно изјавила своју захвалност.

За предлог закона о радњама вели, да удружење нема ништа противу тога, да он постане и закон, али само ваља изоставити из њега оно, о чему треба да говори трговачки закон, а то је о трговцима и трговачким помоћницима и ученицима. Еснафи за трговце не треба да постоје, јер је то застарела установа, која нема свога резона за опстанак. Нека занатлије не мисле, да им трговци сметају што год, те они не могу доћи до закона о радњама. Нека се за њих донесу одредбе у томе

закону, али ми нећемо допустити, да те одредбе или њима сличне, важе и за трговце, трговачке помоћнике и ученике. Исто тако ни наређења о трговачким коморама немају места у закону о радњама.

Г. *Тодор Ј. Михајловић* вели, да је ствар до гледишта, како ће имати ко мишљење о новим уговорима, али да је још рано говорити сада о њима у име удружења. Остаје у уверењу, да је тим уговорима наша земља добила, и да нема потребе истицати у извештају још јаче тешкоће, којима је увозна трговина била изложена, када је то довољно у извештају наглашено.

Г. *Нусим Тајшацаковић* говори у смислу свога ранијега излагања, и моли да се извештај прими са допуном г. Милорада М. Павловића.

Г. *Петра Крајиновић* се жали на потрошачке задруге, које троше и предмете, које бакали не могу продавати, и вели, да су оне управљене противу трговаца. За то ваља удружење да се бори противу те установе.

Г. *Коста Др. Ризнић*, председник, одговара предговорнику, и вели, да је удружење претпрошле године радило противу потрошачких задруга, али да је тај рад остао безуспешан, но да ће удружење наставити акцију у овоме правцу.

После овога приступљено је по предлогу г. Косте Др. Ризнића гласању о извештају управног и надзорног одбора устајањем и седењем, и извештаји су примљени огромном већином онако, како су скупштини поднети.

За тим је дата разрешница управном и надзорном одбору за рад и рачуне у прошлој години.

Пре но што би се прешло бирању чланова управног и надзорног одбора, прочитан је предлог

г. Косте Др. Ризнића, који је и управни одбор примио за свој. Предлог гласи:

Управном Одбору

СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

Налазим, да је веома потребно, да у управном одбору Срп. Тргов. Удружења буду преставници разних бранша као и млађих снага, које ће се постепено упућивати у послове удружења. Да би се то могло што боље извести, мишљења сам, да би ваљало проширити број чланова у управном одбору.

Тога ради имам част умолити управни одбор, да редовној годишњој скупштини, сазватој за 20. мај ове године, изволи поднети на решавање овај предлог:

Да се члан 21. правила удружења, који гласи: „Управни се одбор састоји из 15 чланова српских држављана. Њих бира скупштина на три године. Сваке године иступају по пет и то: прве и друге године коцком, а треће и даље по реду избора. Они, који иступају, могу бити понова бирани“ — замени новим чл. 21., који гласи:

„Управни се одбор састоји из двадесет чланова српских држављана. Њих бира скупштина на четири године. Сваке године иступају по пет и то: прве, друге и треће године коцком, а четврте и даље по реду избора. Они, који иступају, могу бити понова бирани.“

Београд
5. маја 1907. год.

С одличним поштовањем

Коста Др. Ризнић

Овај је предлог скупштина једногласно примила, и према томе приступљено је избору десет чланова за управни и три члана за надзорни одбор.

За управни одбор добили су:

Коста Др. Ризнић 32 гласа, Димитрије М. Ђорић 28, Аврам Мошић 26, Стева Танасковић 26, Влада Радовић 19, Михајло Стојић 18, Милан М. Јовановић 17, Никола Крстић 16, Игњат Бајлони 15, Раша Ђуковић 14, Драго Гавриловић 13, Сава Константиновић 11, Давид Симић 10, Михајло Л. Ђурић 10, Нисим Тајтацаковић 10 и Милан Јечменица 9 гласова.

За надзорни одбор добили су:

Алекса Ђ. Биба 36, Павле Матић 18, Мирко Павловић 17, Милан М. Јовановић 16 и Сава Раденковић 14 гласа.

Према овоме председник г. Коста Др. Ризнић објављује, да су у управни одбор изабрани:

г.г. Коста Др. Ризнић, Димитрије М. Ђорић, Аврам Мошић, Стева Танасковић, Влада Радовић, Мих. Стојић, Милан М. Јовановић, Никола Крстић, Игњат Бајлони и Раша Ђуковић.

А у надзорни одбор: г.г. Алекса Ђ. Биба, Павле Матић и Мирко Павловић.

Учинивши ово саопштење председник, г. Коста Др. Ризнић затвара скупштину, и изјављује своју благодарност члановима, који су на скупштини били присутни.

Председник

Коста Др. Ризнић

Секретар

Д-р Влада Т. Марковић

Оверава

Комесар

Министра Народне Привреде

Милан Н. Христић

